

Všeobecne záväzné právne predpisy v oblasti ľudských práv v Slovenskej republike

Východiskovým a najdôležitejším medzinárodne platným dokumentom je Všeobecná deklarácia ľudských práv z 10. decembra 1948. Články 1 a 2 sa zaoberajú otázkami ľudských práv a slobôd a článok 26 právom na vzdelanie. Tieto princípy v plnej miere akceptujú a po roku 1989 podrobnejšie definujú:

- Ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd
- Ústava Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“) č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov.

V zmysle Ústavy SR sa rozlišujú dve kategórie medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom a majú prednosť pred zákonom, resp. zákonmi SR. V oboch kategóriách ide o právne záväzné dokumenty:

- Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom po 1. júli 2001 sú posudzované v zmysle **čl. 7 ods. 5 Ústavy SR - majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky bez ohľadu na rozsah ústavných práv a slobôd, ktoré priznávajú** (ústavným zákonom č.90/2001 z 1. júla 2001, ktorým sa novelizovala Ústava SR bol zrušený čl. 11 Ústavy SR stanovujúci, že medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom majú prednosť pred zákonom, len ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd).
- Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred 1. júdom 2001 sú posudzované v zmysle **čl. 154c Ústavy SR - majú prednosť pred zákonom, len ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd** (pre ich výklad a uplatnenie sa zachováva režim čl. 11 Ústavy SR z roku 1992).

Medzinárodné dokumenty týkajúce sa ľudských práv, ktoré sú ratifikované Slovenskou republikou, ako aj dokumenty Slovenskej republiky, deklarujúce ľudské práva:

A. V rámci dokumentov OSN je Slovenská republika zmluvnou stranou nasledujúcich mnohostranných dohovorov, zameraných na problematiku ľudských práv:

1. Dohovor o zabránení a trestaní zločinu genocídie (Paríž 8. decembra 1948, vyhláška č. 32/1955 Zb.)
2. Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (New York 21. decembra 1965, vyhláška č. 95/1974 Zb.)
3. Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (New York 16. decembra 1966, vyhláška č. 120/1976 Zb.)
4. Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (New York 16. decembra 1966, vyhláška č. 120/1976 Zb.)
5. Opčný protokol k Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach (New York 16. decembra 1966, oznámenie č. 169/1991 Zb.)
6. II. Opčný protokol k Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach (New York, 16. decembra 1966, oznámenie č. 327/1999 Z.z.)
7. Dohovor o nepremľateľnosti vojnových zločinov a zločinov proti ľudskosti (New York 26. novembra 1968, vyhláška č. 53/1974)
8. Medzinárodný dohovor o potlačení a trestaní zločinu apartheidu (New York 30. novembra 1973, vyhláška č. 116/1976)

9. Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien
(New York 18. decembra 1979, vyhláška č. 62/1987 Zb.)
10. Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu
zaobchádzaniu alebo trestaniu
(New York 10. decembra 1984, vyhláška č. 143/1988 Zb.)
11. Dohovor o právach dieťaťa
(New York 20. novembra 1989, oznámenie č. 104/1991 Zb.)
12. Protokol pozmeňujúci Medzinárodný dohovor o potieraní obchodu so ženami a deťmi,
podpísaný v Ženeve 30. septembra 1921 a Medzinárodný dohovor o potieraní obchodu s
plnoletými ženami, podpísaný v Ženeve 11. októbra 1933
(Lake Success, New York 12. novembra 1947)
13. Medzinárodný dohovor o potieraní obchodu so ženami a deťmi, uzatvorený v Ženeve 30.
septembra 1921 a pozmenený Protokolom podpísaným v Lake Success 12. novembra
1947
(New York 12. novembra 1947)
14. Medzinárodný dohovor o potieraní obchodu so ženami a deťmi
(Ženeva 30. septembra 1921, č. 123/1924)
15. Medzinárodný dohovor o potieraní obchodu s plnoletými ženami, uzatvorený v Ženeve
30. septembra 1921 a pozmenený Protokolom podpísaným v Lake Success 12. novembra
1947
(New York 12. novembra 1947)
16. Medzinárodný dohovor o potieraní obchodu s plnoletými ženami
(Ženeva 11. októbra 1933, č. 32/1936)
17. Protokol pozmeňujúci Medzinárodný dohovor o zabezpečení ochrany proti zločinnému
obchodu známemu pod názvom obchod s dievčatami, podpísaný v Paríži 18. mája 1904, a
Medzinárodný dohovor o potlačení obchodu s dievčatami, podpísaný v Paríži v Paríži 4.
mája 1910 (Lake Success, New York 4. mája 1949)
18. Medzinárodný dohovor o zabezpečení ochrany proti zločinnému obchodu známemu pod
názvom obchod s dievčatami, podpísaný v Paríži 18. mája 1904 a pozmenený Protokolom
podpísaným v Lake Success 4. mája 1949
(New York 4. mája 1949)
19. Medzinárodný dohovor o zabezpečení ochrany proti zločinnému obchodu známemu pod
názvom obchod s dievčatami
(Paríž 18. mája 1904)
20. Medzinárodný dohovor o potlačení obchodu s dievčatami, podpísaný v Paríži 4. mája
1910, pozmenený Protokolom podpísaným v Lake Success 4. mája 1949
(New York 4. mája 1949)
21. Medzinárodný dohovor o potlačení obchodu s dievčatami
(Paríž 4. mája 1910, č. 160/1922 Zb.)
22. Dohovor a Záverečný protokol o potlačovaní obchodu s ľuďmi a vykorisťovaní prostitúcie
druhých osôb
(Lake Success, New York 21. marca 1950)

Poznámka: notifikácia sukcesie SR do vyššie uvedených mnohostranných zmluvných dokumentov OSN (okrem dokumentu č. 6 - II. Opčný protokol k Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach) sa uskutočnila dňa 28. mája 1993 s platnosťou od 1. januára 1993. Oznámenie o sukcesii je publikované v Zbierke zákonov pod číslom 53/1994 Z.z.

B. V rámci ľudskoprávnych dohovorov Rady Európy je Slovenská republika zmluvnou stranou nasledovných dokumentov:

1. Európsky dohovor o potlačovaní terorizmu
(Štrasburg 27. január 1977, oznámenie č. 552/1992 Zb.)
2. Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a jeho dodatkové protokoly č. 1-8
(Rím 4. november 1950, oznámenie č. 209/1992 Zb.)
Poznámka: sukcesia do oboch dokumentov bola uznaná generálnym tajomníkom RE v r. 1993, oznámenie o potvrdení sukcesie publikované pod č. 27/1994 Z.z.
3. Protokol č. 11 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd meniaci kontrolný systém založený dohovorom
(Štrasburg 11. máj 1994, oznámenie č. 102/1999 Z.z.)
4. Európsky dohovor o zabránení mučeniu a neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu
(Štrasburg 26. november 1987, oznámenie č. 26/1995 Z.z.)
5. Rámcový dohovor na ochranu národnostných menšín
(Štrasburg 1. február 1995, oznámenie č. 160/1998 Z.z.)
6. Európska sociálna charta
(podpis uznaný v rámci sukcesie po bývalej ČSFR, ratifikácia: 22.6.1998, platnosť: 21.7.1998) (Turín, 18. Október 1961, oznámenie č. 329/1998 Z.z.)
7. Dodatkový protokol k Európskej sociálnej charte
(Štrasburg 5. máj 1988, oznámenie č. 330/1998 Z.z.)
8. Štvrtý dodatkový protokol k Všeobecnej dohode o výsadách a imunitách Rady Európy
(Paríž 16. december 1961)
9. Piaty dodatkový protokol k Všeobecnej dohode o výsadách a imunitách Rady Európy
(Štrasburg 18. jún 1990)
10. Šiesty dodatkový protokol k Všeobecnej dohode o výsadách a imunitách Rady Európy
(podpis: 9.6.1999, ratifikácia: 24. november 1999)
(Štrasburg 5. marec 1996)
11. Protokol č. 1 k Európskemu dohovoru o zabránení mučeniu a neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (podpis: 7.3.1994, ratifikácia: 11.5.1994)
(Štrasburg, 4. november 1993)
12. Protokol č. 2 k Európskemu dohovoru o zabránení mučeniu a neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (podpis: 7.3.1994, ratifikácia: 11.5.1994)
(Štrasburg, 4. november 1993)
13. Protokol doplnujúci Európsku sociálnu chartu (podpis: 27.5.1992, ratifikácia: 22.6.1998)
(Turín 21. október 1991)
14. Dohovor o ľudských právach a biomedicíne (podpis: 4.4.1997, ratifikácia: 15.1.1998)
(Oviedo 4. apríl 1997)
15. Európsky dohovor o občianstve (podpis: 6.10.1997, ratifikácia: 27.5.1998)
(Štrasburg 6. november 1997)
16. Dodatkový protokol k Dohovoru o ľudských právach a biomedicíne o zákaze klonovania ľudských bytostí (podpis: 31.3.1998, ratifikácia: 22.10.1998)
(Paríž 12. január 1998)
17. Európska charta miestnej samosprávy (podpis: 23.2.1999, ratifikácia: 1.2.2000)
(Štrasburg 15. október 1985)
18. Európsky rámcový dohovor o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami alebo orgánmi (ratifikácia: 1.2.2000)
19. Doplnkový protokol k Európskemu rámcovému dohovoru o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami alebo orgánmi (ratifikácia dňa 1.2.2000)

20. Protokol č. 2 k Európskemu rámcovému dohovoru o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami alebo orgánmi (ratifikácia dňa 1.2.2000)

Dohovory RE, ktoré SR zatiaľ len podpísala:

21. Európsky dohovor o výkone práv dieťaťa (podpis: 22.6.1998)
(Štrasburg 25. január 1996)
22. Trestnoprávny dohovor o korupcii (podpis: 27.1.1999)
(Štrasburg 27. január 1999)
23. Dohovor o praní špinavých peňazí, vyhľadávani, zabavení a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti (podpis: 8.9.1999)
(Štrasburg, 8. november 1990)
24. Revidovaná Európska sociálna charta a dodatkový protokol umožňujúci kolektívne sťažnosti (podpis: 18.november 1999)
(Štrasburg, 3. máj 1996, platnosť: 1. júl 1999)

C. Medzinárodné dokumenty na ochranu práv národnostných menšín, ktoré prijala a ratifikovala Slovenská republika:

1. Všeobecná deklarácia ľudských práv. Prijatá VZ OSN 10. decembra 1948, č. 217/III A, články 1,2,26
2. Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a jeho dodatkové protokoly č. 1-8. Rím 1950
3. Dohovor o právach dieťaťa. Prijatý VZ OSN v roku 1989, časť I, články: 2 (Nediskriminácia), 7 (Meno a štátna príslušnosť), 8 (Zachovanie identity), 13 (Sloboda prejavu), 17 (prístup k vhodným informáciám), 20 (Ochrana detí bez rodiny), 29 (ciele výchovy), 30 (deti národnostných menšín alebo domorodého pôvodu)
4. Svetová deklarácia o vzdelávaní z roku 1990
5. Dokument kodanského zasadania konferencie o ľudskej dimenzii KBSE z roku 1990
6. Deklarácia o právach osôb patriacich k národnostným alebo etnickým, náboženským a jazykovým menšinám. Prijatá VZ OSN v roku 1992
7. Európska charta regionálnych jazykov alebo jazykov menšín. Rada Európy 1992
8. Odporúčania Rady Európy č. 1201 k Európskej dohode o ľudských právach národnostných menšín z roku 1993
9. Rámcový dohovor Rady Európy o ochrane národnostných menšín z roku 1995
10. Dvojstranná Zmluva o dobrom susedstve a priateľskej spolupráci medzi Slovenskou a Maďarskou republikou z roku 1995

D. Haagske odporúčania Vysokého komisára OBSE pre národnostné menšiny a Dôvodová správa, zverejnené v novembri 1996 vo Viedni. Nie sú záväzným medzinárodným dokumentom.

E. Všeobecne-záväzné právne predpisy SR k národnostným menšinám

1. Zákon č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných školách (školský zákon) v znení neskorších predpisov
2. Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonech v znení neskorších predpisov
3. Dohovor o právach dieťaťa č. 104/1991 Zb.
4. Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd č. 209/1992 Zb. v znení zákona č. 102/1999 Z. z.
5. Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení zákona č. 90/2001 Z. z.
6. Zákon č. 279/1993 Z. z. o školských zariadeniach v znení neskorších predpisov

7. Zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín
8. Dvojstranná Zmluva o dobrom susedstve a priateľskej spolupráci medzi Slovenskou a Maďarskou republikou z roku 1995

F. Základné dokumenty v oblasti azylu a utečeneckého

1. Dohovor o právnom postavení utečencov prijatý v Ženeve 28. júla 1951
2. Protokol týkajúci sa právneho postavenia utečencov prijatý v New Yorku 31. januára 1967
3. Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení zákona č. 90/2001 Z. z.
4. Listina základných práv a slobôd zverejnená pod č. 23/1991 Zb.
5. Zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
6. Zákon č. 283/1995 Z. z. o utečencoch v znení neskorších predpisov
7. Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
8. Zákon č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov

G. Medzinárodné dokumenty v oblasti osôb so zdravotným postihnutím uvádzame so stručnou anotáciou

1. Všeobecná deklarácia ľudských práv (OSN 1948):
 - všetci ľudia sa rodia slobodní a rovní v dôstojnosti a právach, všetci majú právo na rovnakú ochranu proti akejkoľvek diskriminácii;
 - rodičia majú prednostné právo voliť druh vzdelania pre svoje deti.
2. Deklarácia práv dieťaťa (OSN 1959), kde jednou zo základných zásad je zabezpečiť pre zdravotne postihnuté dieťa osobitnú starostlivosť a výchovu. Dieťaťu, ktoré je mentálne, fyzicky alebo sociálne postihnuté, musí sa poskytovať osobitné zaobchádzanie, výchova a starostlivosť, ktorú si vyžaduje jeho zvláštne postavenie. To nevyklučuje segregovanú výchovu, pokiaľ je indikovaná. Osobitné zaobchádzanie však neznamená vyčlenenie zo spoločnosti.
3. Dohovor o právach dieťaťa (OSN 1989), prijatý v SR v r. 1990. Mentálne, fyzicky alebo sociálne postihnuté dieťa má právo tešiť sa plnému a slušnému životu v podmienkach, ktoré zaručujú dôstojnosť, podporujú seberealizáciu i možnosť jeho aktívnej účasť v spoločnosti.
4. Deklarácia práv zdravotne postihnutých osôb vo vyhlásení VZ OSN je definovaná zdravotne postihnutá osoba ako: "ktorákoľvek osoba, ktorá si nie je schopná zaistiť úplne alebo čiastočne potreby bežného spoločenského života".
5. Európska sociálna charta, revidovaná v r. 1996, požaduje prijať potrebné opatrenia na vytvorenie podmienok pre poradenstvo, vzdelanie a odbornú prípravu na výkon povolania zdravotne postihnutým osobám v rámci všeobecných systémov alebo pomocou špecializovaných inštitúcií (čl. 15).

Práva ľudí so zdravotným postihnutím s dopadom aj na oblasť vzdelávania sú zabezpečené v ďalších špecifických dokumentoch:

1. Štandardné pravidlá na vytváranie rovnakých príležitostí pre osoby so zdravotným postihnutím (OSN 1993) podrobne určujú spôsoby, akými spoločnosť môže zabezpečiť práva a potreby ľudí so zdravotným postihnutím, aby sa mohli v čo najširšej miere spoločensky začleniť.
2. Deklarácia práv duševne postihnutých ľudí (VZ OSN 1971), kde sa okrem iného hovorí, že duševne postihnutý občan má nárok na také vzdelanie, tréning, rehabilitáciu a podporu, ktoré čo najviac môžu rozvinúť jeho možný potenciál a schopnosti.

3. Charta na osemdesiate roky (14. svetový kongres Medzinárodnej rehabilitácie, Winnipeg 1980), ktorej hlavným cieľom je pomáhať dosiahnuť plnú účasť a rovnosť pre postihnutých ľudí na celom svete. Vo vzťahu k vzdelávaniu detí so zdravotným postihnutím sa v dokumente zdôrazňuje: „Kdekoľvek je to možné vzdelávanie a výchova by mali byť integrované do bežného vzdelávacieho systému.“(čl. 45); „Spoločnosť by mala vo vzdelávacom procese naučiť deti so zdravotným postihnutím prinášať spoločnosti úžitok a to v takom vzdelávacom prostredí, ktoré je čo najmenej obmedzené“. (čl. 46)
4. Madridská deklarácia, ktorú prijal Európsky kongres o zdravotnom postihnutí v Madride (marec 2002) vo vzťahu k vzdelávaniu kladie dôraz na integrované vzdelávanie a začlenenie sa ľudí so zdravotným postihnutím do hlavného prúdu života. „Školy by mali prevziať vedúcu úlohu pri šírení porozumenia a akceptácie práv ľudí so zdravotným postihnutím“.
5. Ústava SR
6. Zákon č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov: §3 ods. 2 „Žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, to jest žiakom s mentálnym, sluchovým, zrakovým alebo telesným postihnutím, žiakom zdravotne oslabeným a chorým, žiakom s narušenou komunikačnou schopnosťou, žiakom s autizmom, žiakom s vývinovými poruchami učenia alebo správania, žiakom s ťažkým mentálnym postihnutím umiestneným v domovoch sociálnych služieb, žiakom s poruchami psychického alebo sociálneho vývinu sa poskytuje vzdelanie zodpovedajúce ich individuálnym schopnostiam špeciálnymi formami a metódami zodpovedajúcimi ich postihnutiu.“
ods. 3. „Nepočujúcim a nevidomým sa zabezpečuje právo na vzdelanie v ich jazyku s použitím posunkovej reči 1a) alebo Braillovo písma.“
7. Zákon č. 149/1995 Z. z. o posunkovej reči nepočujúcich osôb definuje právo na používanie posunkovej reči ľudí so sluchovým postihnutím vo vzdelávacom procese a v spoločenskom živote.
8. Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) určuje podmienky školskej integrácie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (§32a, §32b, §32c).

H. Medzinárodnoprávne dokumenty a politické záväzky SR k rómskej národnostnej menšine

ORGANIZÁCIA SPOJENÝCH NÁRODOV (OSN)

Právne záväzné dokumenty:

1. Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (New York 16. decembra 1966, oznámenie č. 120/1976 Zb.)
2. Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (New York 16. decembra 1966, oznámenie č. 120/1976 Zb.)
3. Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (New York 21. decembra 1965, vyhláška č. 95/1974 Zb.)
4. Dohovor o zabránení a trestaní zločinu genocídia (Paríž 8. decembra 1948, vyhláška č. 32/1955 Zb.)
5. Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (New York 10. decembra 1984, vyhláška č. 143/1988 Zb.)
6. Dohovor o právach dieťaťa

(New York 20. novembra 1989, oznámenie č. 104/1991 Zb.)

7. Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o zákaze diskriminácie v zamestnaní a povolani č. 111 z r. 1958 (ratifikovaný Československom 15. júna 1960, znovu ratifikovaný Slovenskom 1. januára 1993, oznámenie č. 465/1990 Zb.)
8. Dohovor UNESCO proti diskriminácii vo vzdelaní (ratifikovaný Československom v roku 1962 a znovu ratifikovaný Slovenskom 1. januára 1993)

Politicky záväzné dokumenty:

1. Všeobecná deklarácia ľudských práv (z roku 1948)
2. Deklarácia OSN o právach osôb patriacich k národnostným alebo etnickým, náboženským a jazykovým menšinám (z roku 1992)

RADA EURÓPY

Právne záväzné dokumenty:

1. Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a jeho dodatkové protokoly č. 1-8 (Rím 4. november 1950, oznámenie č. 209/1992 Zb.) - sukcesia bola uznaná generálnym tajomníkom RE
2. Európsky dohovor o zabránení mučeniu a neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (Štrasburg 26. november 1987, oznámenie č. 26/1995 Z.z.)
3. Európska sociálna charta (Turín, 18. október 1961, oznámenie č. 329/1998 Z.z) - podpis uznaný v rámci sukcesie po bývalej ČSFR
4. Rámcový dohovor Rady Európy na ochranu národnostných menšín (Štrasburg 1. február 1995, oznámenie č. 160/1998 Z.z.)
5. Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov (Štrasburg, 20. február 2001, oznámenie č. 588/2001 Z.z.)
6. Európsky dohovor o občianstve (Štrasburg 6. november 1997, oznámenie č. 418/2000)

Dokument RE, ktorý SR zatiaľ len podpísala, neratifikovala:

7. Protokol č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (SR podpísala tento dokument 14. apríla 2000)

Politicky záväzné dokumenty:

8. Odporúčanie Parlamentného zhromaždenia RE č. 563/69 týkajúce sa postavenia Cigánov a iných kočovníkov v Európe – hoci odporúčania PZ RE môžu obsahovať aj výzvy určené priamo členským štátom RE, sú primárne adresované nie jednotlivým štátom, ale Výboru ministrov RE, ktorý na ich základe môže vládám členských krajín RE adresovať svoje odporúčania.
9. Rezolúcia Výboru ministrov RE č. 1/83 o nomádoch bez štátnej príslušnosti a o nomádoch bez určenia národnosti – rezolúcie Výboru ministrov RE sú adresované vládám členských krajín RE
10. Odporúčanie Výboru ministrov RE o vzdelávaní rómskych/cigánskych detí v Európe č. Rec(2000) 4 – odporúčania Výboru ministrov sú adresované členským krajinám RE
11. Odporúčanie Výboru ministrov RE Rec(2001)17 o zlepšení ekonomickej situácie a zamestnanosti Rómov/Cigánov a kočovníkov v Európe
12. Odporúčanie Parlamentného zhromaždenia Rady Európy (PZRE) č 1134/90 o právach menšín

13. Odporúčanie PZ RE č. 928/81 o výchovno-vzdelávacích a kultúrnych problémoch menšinových jazykov a dialektov v Európe
14. Odporúčanie PZ RE č. 1177/92 o právach menšín
15. Odporúčanie PZ RE 1201/93 o dodatkovom protokole o právach národnostných menšín k Európskemu dohovoru o ľudských právach
16. Odporúčanie PZ RE č. 1203/93 týkajúce sa Rómov v Európe
17. Odporúčanie PZ RE 1353/98 o prístupe menšín k vyššiemu vzdelaniu
18. Odporúčanie PZ RE 1557/2000 o právnom postavení Rómov v Európe
19. Rezolúcia Konferencie miestnych a regionálnych samospráv Európy č.125/81 o úlohe a zodpovednosti miestnych a regionálnych samospráv vo vzťahu ku kultúrnym a sociálnym problémom populácie kočovníckeho pôvodu – rezolúcia adresovaná Výboru ministrov RE
20. Rezolúcia Kongresu miestnych a regionálnych samospráv Európy č. 249/93 o Cigánoch v Európe: úloha a zodpovednosť miestnych a regionálnych samospráv – rezolúcia adresovaná ako odporúčanie miestnym a regionálnym samosprávam
21. Rezolúcia Kongresu miestnych a regionálnych samospráv Európy č. 16/95 o "K tolerantnej Európe: príspevok Rómov (Cigánov)" – rezolúcia adresovaná ako odporúčanie miestnym a regionálnym samosprávam
22. Odporúčanie Kongresu miestnych a regionálnych samospráv Európy č. 11/95 o "K tolerantnej Európe: príspevok Rómov (Cigánov)" - odporúčanie bolo adresované Výboru ministrov RE
23. Rezolúcia Kongresu miestnych a regionálnych samospráv Európy č. /97 o "K tolerantnej Európe: príspevok Rómov (Cigánov)" – rezolúcia adresovaná ako odporúčanie miestnym a regionálnym samosprávam
24. Odporúčanie Európskej komisie proti rasizmu a intolerancii (ECRI) č. 1 týkajúce sa boja proti rasizmu, xenofóbii, antisemitizmu a intolerancii zo 4. októbra 1996 – odporúčania ECRI sú adresované vládam členských krajín RE
25. Odporúčanie ECRI č. 3 týkajúce sa boja proti rasizmu a intolerancii namierenej voči Rómom/Cigánom zo 6. marca 1998
26. Odporúčanie ECRI č. 7 týkajúce sa národnej legislatívy v oblasti boja proti rasizmu a rasovej diskriminácii z 13. decembra 2002

ORGANIZÁCIA PRE BEZPEČNOSŤ A SPOLUPRÁCU V EURÓPE (OBSE)

Politicky záväzné dokumenty:

1. Záverečný dokument z kodanskej schôdzky o ľudskej dimenzii Konferencie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (1990)
2. Akčný plán OBSE na zlepšenie situácie Rómov a Sintov (schválený Ministerskou radou OBSE dňa 2. decembra 2003 v Maastrichte)

EURÓPSKA ÚNIA

Vo vzťahu k ES a EÚ v zmysle čl. 7 ods. 2 Ústavy SR platí, že „Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2“

1. Smernica Rady EÚ 2000/43 ES ustanovujúca zásadu rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na rasový alebo etnický pôvod
2. Smernica Rady EÚ 2000/78 ES ustanovujúca všeobecný rámec rovnakého zaobchádzania v zamestnaní a zárobkovej činnosti

Poznámka: Smernice Rady EÚ zaväzujú členské štáty pokiaľ ide o sledovaný cieľ. Nezakladajú potrebu prijatia samostatného zákona a ponechávajú spôsob realizovania cieľa, ktorý sa má nimi dosiahnuť v členských štátoch. SR si zvolila transpozíciu uvedených smerníc do vnútroštátnej legislatívy prostredníctvom zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon).